

Пераход ад Сярэднявечча да Новага Часу

1450: Ёган Гутэнбэрг
вынаходзіць спосаб друку,
які дазваляе хутка і танна
друкаваць кнігі.

Жыццё Лютара:

1483 нарадзіўся ў Айсьлебэне

1490-1500 навучаньне ў Мансфэльдзе, Магдэбургу і
Эрфурце

1501-1505 вывучае права ў Эрфурце

1505 манах у Эрфурце

1507 становіцца сьвятаром

1508-1512 вывучае багаслоўе ў Вітэнбэргу і
атрымлівае ступень доктара.

1517 прыбівае тэзісы да
дзвярэй царквы

1521 аб'яўлены па-за законам
і хаваецца ў Вартбургскім
замку, дзе перакладае
Новы Запавет

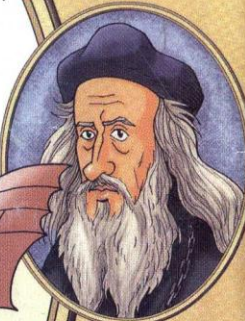
1522 вяртаецца ў Вітэнбэрг

1525 бярэ шлюб з Катарынай фон Бора

1534 выдае нямецкі пераклад Бібліі

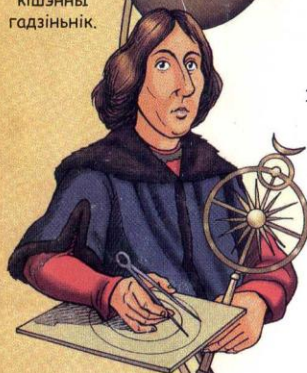
1546 памірае ў Айсьлебэне

1492:
створаны
першы глобус

Леанарда
да Вінчы,
мiж iншага,
распрацоўвае
помпы i
лятаючыя
машыны.

1500:
Петэр
Хэнляйн
вынаходзіць
кішэнны
гадзiннык.

Каля 1514:
Капэрнік адкрывае
тое, што Зямля
рухаецца вакол
Сонца.

1492:
Хрыстафор
Калюмб
ступае на
зямлю
Амэрыкі.

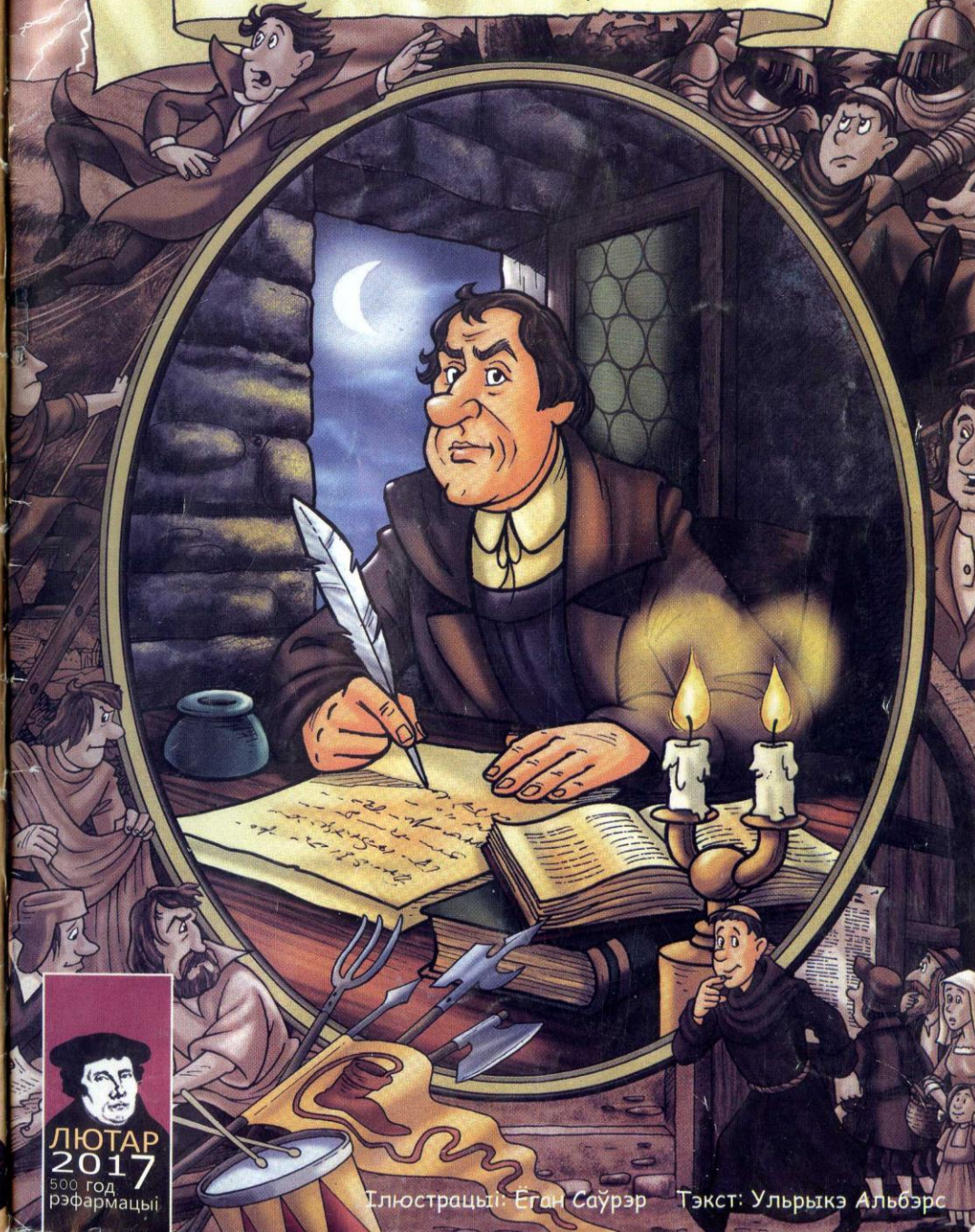

1517:
Францішак
Скарына пачаў
друкаваць
Біблію на
беларускай
мове

МАРЦІН ЛЮТАР

Чалавек, які зьмяніў сьвет

Ілюстрацыі: Ёган Саўрэр Тэкст: Ульрыкэ Альбэрс

Айсьлебэн 1483 з.

Марцін Лютар
нарадзіўся ў
Айсьлебэне
10 лістапада 1483 г.

Неўзабаве пасля яго
нараджэння... ..

Маргарэт, мне прапанавалі стаць
арандатарам на медных шахтах ў
Мансфэльдзе.

Але гэта значыць
адмовіцца ад усяго
тут.

Так, гэта праўда, але гэтая фэрма
ўсё адно ніколі ня будзе майёй. Яна
пяройдзе да майго брата. Я хачу
лепшай будучыні для нашай сям'і!

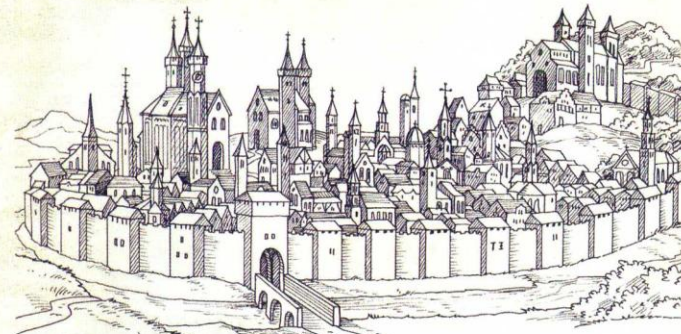
Мне страшна! Зараз
такія неспакойныя
часы! Усё болей
прапаведнікаў
абвяшчаюць канец
сьвету!

Можа, гэта канец старога сьвету,
але ж нараджаецца новы. Праз акіян
плывуць караблі, ёсць гадзінікі, што
змяшчаюцца ў кішэню. Гэтыя часы проста
захапляльныя!

Бог пакарае нас за
такую пыхлівасьць!

Эрфурт 1500 з.

Марцін старанна вучыцца
і ў 1501 г. паступае ва
ўніверсітэт, каб вывучаць
права. Яго бацька хоча, каб
ён стаў юрыстам.

Аднак адбываецца
тое, што зьмяніла
жыццё Марціна
назаўжды.

2 ліпеня 1505г.,
вяртаючыся ў
Эрфурт ад сваіх
бацькоў, ён трапляе
ў страшэнную
навальніцу.

Сьвятая Ганна,
прашу, уратуй мяне,
і я абяцаю стаць
манахам!

Марцін распавядае
пра свае пляны бацьку.

Ты ня можаш гэтага зрабіць!
Я ўскладаў на цябе такія
спадзяваньні
і так шмат працаваў,
каб ты мог вывучаць
права.

Маё рашэньне
канчатковае! Гэта
маё пакліканьне,
і я не магу гэтага
зьмяніць!

Пост, малітва і праца

Праз два тыдні...

Марцін Лютар раздаў усю сваю маёмасць і пачаў жыць у манастыры аўгустынцаў у Эрфурце.

Праз год, у 1506 г., ён складае манаскія шлюбаваныя. Яшчэ праз год ён становіцца сьвятаром.

Тры гадзіны раніцы, першыя малітвы...

Як я магу стаць перад Богам?

Працуючы на агародзе...

Дзе мне знайсці адказы на свае пытанні?

Уначы...

Як мне наблізіцца да Цябе?

Як вы набліжаецеся да Бога, браты мае?

Я пашчу два тыдні і п'ю толькі ваду.

Я спрабую наблізіцца да Бога, адмаўляючыся ад сну.

Я сяджу на холадзе, пакуль усё мае цела не губляе чуйлівасці, і тады я адчуваю еднасць з Богам.

Я караю сябе за свае грахі.

Такія рэчы не дапамагаюць мне наблізіцца да Бога.

Бог, скажы мне, што я мушу рабіць?

Вітэнбэрг 1508 г.

Жыццё працягваецца. У 1508 г. ордэн аўгустынцаў пераводзіць Лютара ў Вітэнбэрг.

Там ён вывучае багаслоўе і ў 1512 г. атрымлівае ступень доктара тэалёгіі, а пасьля пачынае выкладаць ва ўніверсітэце Вітэнбэрга.

Адкрыццё ад Бога

У чытальні манастырской вежы Вітэнбэрга.

"Бо ў ім адкрываецца праведнасць Божая ад веры ў веру, як напісана: «Праведны вераю жыць будзе»." (Пасланне да Рымлянаў 1:17)

Вера ў Бога і шчырае пакаянне за нашы грахі. Адзінае, што важна, - гэта вера ў Бога. Вось і ўсё!

Зразумеў!

Ён толькі што даў абяцанне маўчання, каб наблізіцца да Бога.

Бог дае нам прабачэнне! Нам ня трэба нічога рабіць. Насамрэч, мы нічога і ня можам зрабіць.

Кажучы гэта, ты ставіш пад пытаньне ўсё, што мы робім, усе аспекты манаскага жыцця.

Я знайшоў адказ на ўсе свае пытаньні! Гэта неверагодна!

Не, я так не лічу!

Я хацеў бы абмеркаваць гэта з вялікімі мысьлярамі нашага часу. З Ёганам фон Штаўпіцам, Венцэславам Лінкам, Нікалаўсам фон Амсдорфам і Карлштадтам.

Навукоўцы пагаджаюцца:

Так працягвацца ня можа!

Лёгка выкарыстоўваць страх людзей патрапіць пасьля сьмерці ў пекла.

Царкоўныя пасады можна купіць. Альбрэхт фон Брандэнбург стаў арцыбіскупам Магдэбурга і Майнца адначасова. Гэта не дазволена!

Сяляне жывуць ў страшэннай галечы!

Біскупы трацяць грошы як ваду і жывуць у раскошы.

У 1514 г. Лютара прызначаюць прапаведнікам ў гарадзкой царкве Сьвятой Марыі ў Вітэнбэргу.

Калі б Бог чакаў ад нас праведнасьці, мы б ўсё зьніклі! Бог дае нам Сваю ласку!

Продаж індальгенцыяў

Марцін Лютар хвалюецца пра душы іншых людзей

Як толькі манэта ў скарбонцы зазвініць, душа з Чыстца стралой паяціць!

Я не магу гэтага сабе дазволіць, але калі гэта азначае, што мой дарагі Карл, дай Божа супакой душы яго, пазьбегне Чыстца.

Дзіўна, што сьвет яшчэ трывае ўсё гэтыя вычварэнствы!

Можаш быць упэўненая, што калі ты заплаціш, твой памерлы муж Карл пойдзе адразу на нябёсы.

Тэцэль, як ты можаш гэта прадаваць?..

Папа Леў X будзе храм Сьвятога Пятра на грошы, якія атрымаў ад Альбрэхта фон Брандэнбурга, а той пазычыў іх у Фугэраў. Яны хочуць вярнуць свае грошы, і пакуль гэта ня будзе зроблена, я буду прадаваць індальгенцыі. Ці зразумела гэта?

Але ж ня бедным! Яны ж ня змогуць купіць хлеба!

Гэта не мая праблема. Я проста раблю сваю працу.

Гэта няправільна!

Непатрэбна пакутаваць вечна ў Чыстцы, бо вы можаце зараз купіць адну з гэтых новых індальгенцыяў!

Трэба нешта з гэтым рабіць. Я напішу ліст Арцыбіскупам Майнца, біскупам Магдэбурга і іншым багасловам. Тады, я ўпэўнены, мы зможам выправіць гэтую жахлівую сітуацыю. Гэта ж проста ганьба!

Аўгсбург 1518 г.

Ідзі Лютара знаходзяць усё больш паслядоўнікаў. Ён становіцца кіраўніком руху, які жадае рэфармаваць Царкву. Але папа адлучае яго ад Царквы і 3 студзеня 1521 г. пра гэта абвешчаецца ў папскай буле. Тым ня менш, усё больш людзей далучаецца да руху Рэфармацыі. Сярод іх Юстус Ёнас, сябар Лютара і дыякан замкавай царквы ў Вітэнбэргу.

Вясна 1521 г.

Юстус, імператар Карл V загадаў мне прыбыць на Вормскі сабор.

Можа, мне паехаць з табой? Магчыма, у нас атрымаецца пераканаць маладога імператара.

Так, тады мне ня будзе так самотна.

Та дарозе мы можам працягваць сваю працу.

Падчас паездкі з Вітэнбэрга да Вормса Лютара віталі паўсюль. Нягледзячы на папскую булу, ён прапаведуе ў Эрфурце, Гота, Айзенаху і нават у Вормсе.

Я баюся, але Бог будзе са мной.

Не губляй мужнасці. Ты ўжо шмат чаго дасягнуў.

Так, можа, гэта добрая магчымасць давесці, што я веру ў праўду Бібліі.

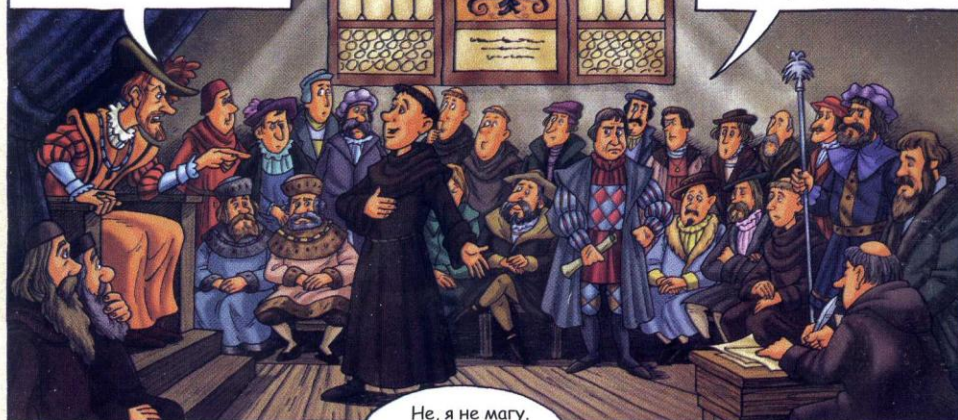
Вормс 1521 г.

Ці ты напісаў гэтыя кнігі і ці ты выракаешся ўсяго гэтага?

17 красавіка 1521 г. сабралася ўсе кіраўнікі Святой Рымскай імперыі: імператар, князі, біскупы і вайсковыя начальнікі.

Калі вы можаце з дапамогай Бібліі даказаць, што я зрабіў памылку, то я адразу ж выракуся.

Не, я не магу. На гэтым стаю, і няхай Бог мне дапаможа.

Ты бунтаўнік, ты мусіш прызнаць свае памылкі!

Цябе абвешчаць па-за законам. Праз 21 дзень ты будзеш пазбаўлены ўсіх правоў. Хто заўгодна зможа забіць цябе.

Мне канец.

Марцін!

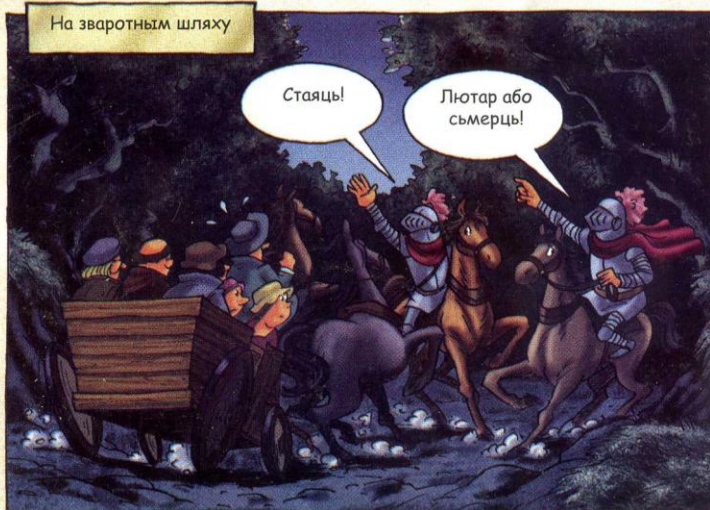

Спалацін, сябра мой, што ты тут робіш?

Я тут у якасьці асабістага сакратара Фрыдрыха Мудрага, і я мушу сказаць табе, што ён на тваім баку і абароніць цябе.

Перадавай маю падзяку нашаму курфюрсту.

На зваротным шляху

Стаяць!

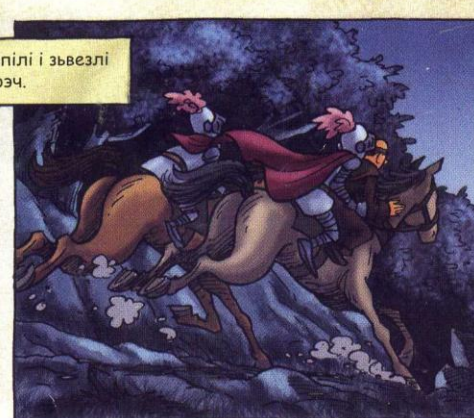
Лютар або сьмерць!

Вось Марцін Лютар. Бярэце яго, але пашкадуйце нас.

Лютара схапілі і зьвезлі прэч.

Як ты маг здрадзіць яму?

Гэта былі вершнікі папы, я ўпэўнены. Яны б нас усіх забілі.

Не хвалойся! Мы возьмем цябе ў бяспечнае месца.

Курфюрст Фрыдрых Мудры спланавалі выкраданьне Марціна Лютара, каб абараніць яго.

Мне ўсё гэта зусім не падабаецца. Я хачу вярнуцца ў Вітэнбэрг.

Твае сябры кантралююць сітуацыю, Філіп Мэлянхтон узначальвае іх, а Ёганэс Бугэнхагэн арганізуе ўсё. Цябе схаваюць у замку Вартбург.

Але...

Ты мусіш радавацца, што наш курфюрст на некаторы час забірае цябе з-пад увагі. Ты па-за законам, ня маееш правоў. Хто заўгодна зможа беспакarana забіць цябе.

Замак Вартбург, 1521 г.

Вітаю, дарагі Лютар. Цудоўна, што ты тут! Няхай твае валасы і барада адрастаюць, каб ніхто цябе не пазнаў. Мы будзем клікаць цябе Юнкер Ёрг, каб схаваш, хто ты такі.

Але ж я не магу проста сядзець тут сіднем!

Тады скарытайся часам, каб зрабіць тое, што ты заўсёды хацеў. Я распараджуся, каб пра цябе добра клапаціліся.

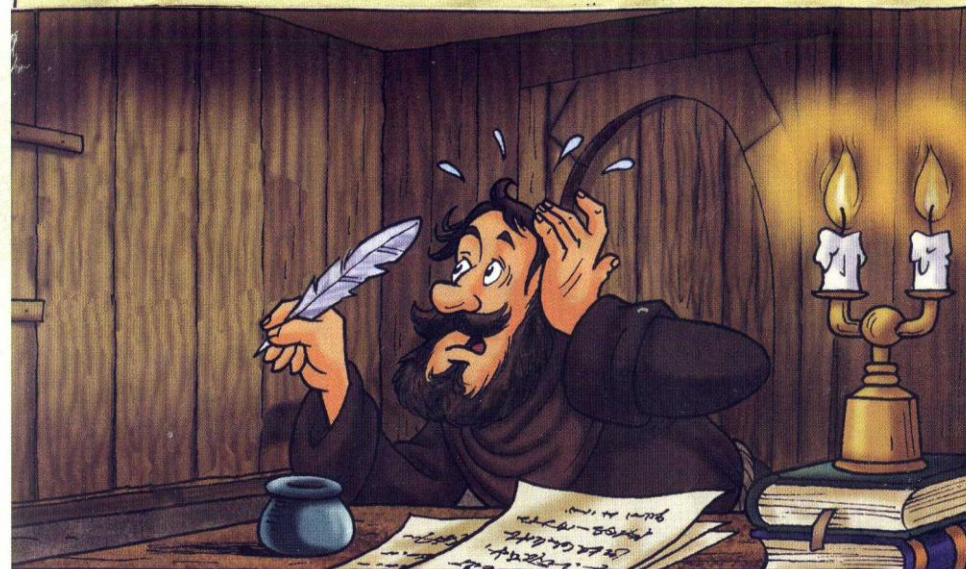
Я пачынаю перакладаць Новы Запавет з грэцкай мовы на нямецкую.

Гэта добрая ідэя!

Бог, дапамажы мне ў справе, якую даверыў мне...

Лютар працуе цэлымі тыднямі як апантань. Ён зусім стомлены і запрацаваны.

У адну з раніцаў прыязджае Георг Спалацін.

Я прагнаў д'ябла чарніламі мінулай ноччу.

Так, сапраўды, сваімі творами.

За адзінаццаць тыдняў я скончыў пераклад Новага Запавету. Я мушу вярнуцца ў Вітэнбэрг. Рэформа Царквы выходзіць з-пад кантролю. Радыкалы разбураюць царквы ў імя Рэфармацыі. Яны называюць сябе змагарамі з ідаламі.

20 верасня 1522 г. першыя друкаваныя кнігі Новага Запавету перададзеныя курфюрсту Фрыдрыху Мудраму. Тапа забараняе чытаць гэтую кнігу.

Зноў у Вітэнбэргу...

У-ва ўсім, што мы
робім, нам неабходна
абапірацца на Богае
Слова. Мы ня можам
дазволіць сабе
памыляцца.

Пазьней Лютар
сустракаецца з
Мэлянхтонам.

Калі мы ўсе роўныя
перад Богам, то кожны
можа выканаць сваю ролю
ў паспяховым кіраванні
супольнасцю.

Так,
але трохи адукації
нікому не зашкодіть.

Дзеці -
будучыня супольнасці.
Сумесныя сьпевы пра Бога
ствараюць сувязь
паміж людзьмі
і робяць іх мацнейшымі.
Дзеці мусяць сьпяваць яшчэ
да таго, як навуцацца чытаць
Добры сьпёў крапае любое
сэрца.

Калі б кожны хлопец
і дзяўчына маглі
чытаць Біблію самі,
ім ня трэба было б
разьлічваць на іншых
у пытаннях разуменьня
праўды.

Ты кажаш праўду!
Нам вельмі патрэбныя школы
для звычайных людзей.

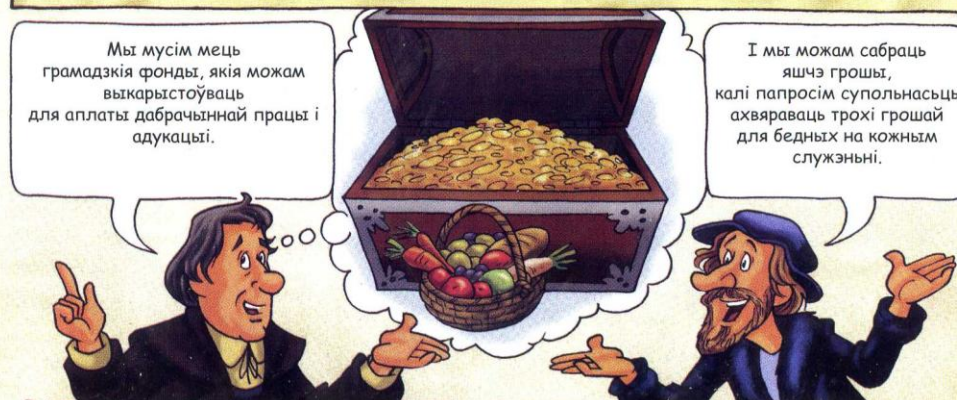
Мне падабаецца гэтая ідэя. Займуся гэтым планам.

Яны разважалі пра тое, як палепшыць розныя сферы жыцця.

Мы мусім мець
грамадзкія фонды, якія можам
выкарыстоўваць
для аплаты дабрачыннай працы і
адукацыі.

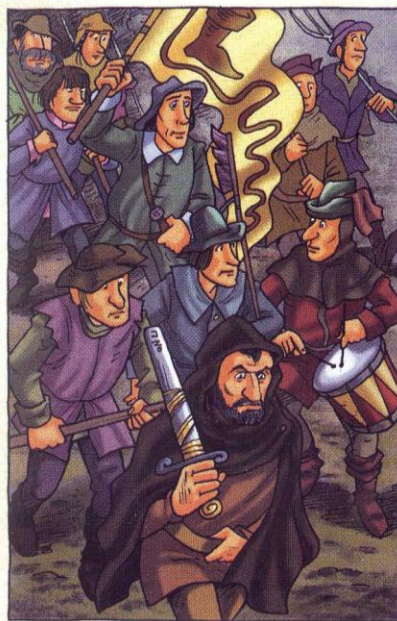
І мы можам сабраць
яшчэ грошы,
калі папросім супольнасьць
ахвяраваць трохі грошай
для бедных на кожным
служэньні.

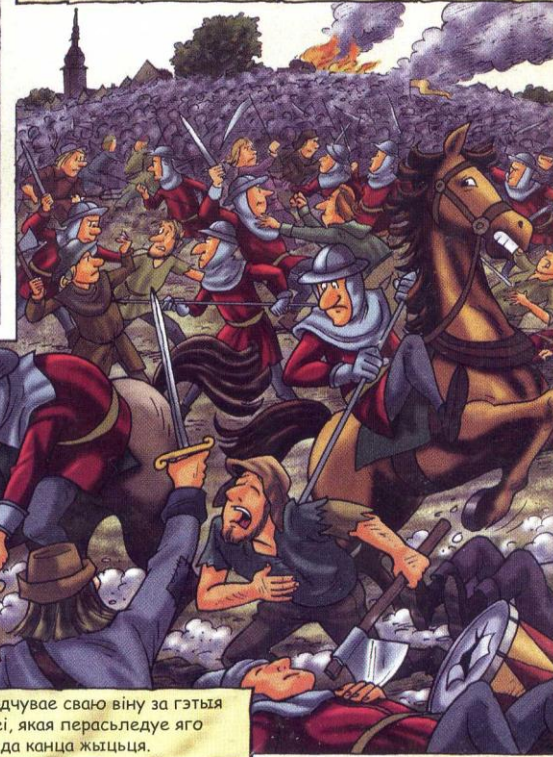
Лютар і Сялянская вайна

Лютар адварочваецца ад сялян і ад іхніх патрабаванняў. Ён нават падтрымлівае бязлітасны пераслед бунтаўнікоў уладамі.

На сьцягу паўстанцаў намаляваны чаравік. 15 траўня 1525 г. у вырашальнай бітве каля Франкенхаўзэна больш за 5000 сялянаў было забіта войскамі князёў і шляхты.

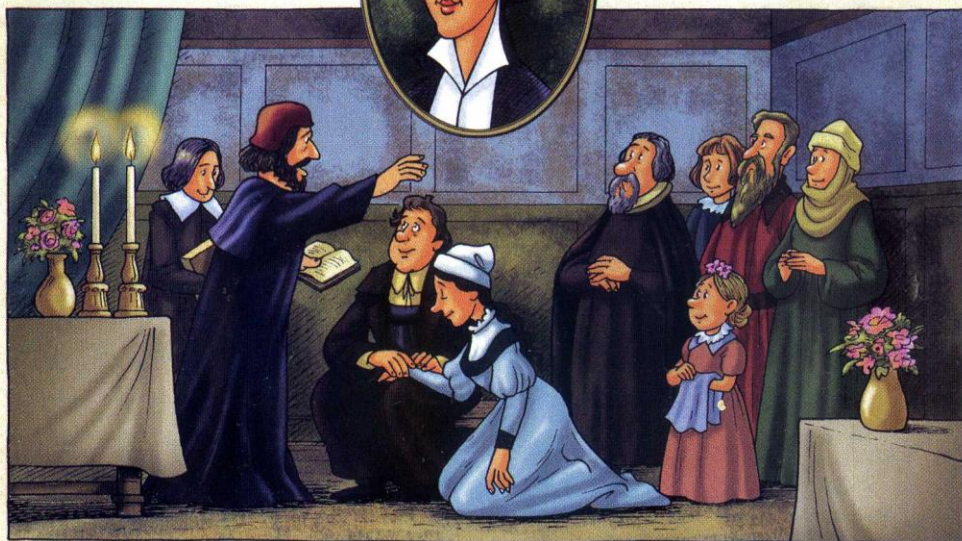
Лютар адчувае сваю віну за гэтыя падзеі, якая пераследуе яго да канца жыцця.

Шлюб Лютара з Катарынай фон Бора

Катарына фон Бора была манашкай, якая ўцякла з манастыра ў 1523 г., калі пачула пра заклік Лютара рэфармаваць Царкву.

13 чэрвеня 1525 г. Лютар ажаніўся з Катарынай, якая была маладзейшай за яго на 16 гадоў. Яны былі любячай парай і выдатна дапаўнялі адно аднаго.

Добра, давай навадзем тут парадак і прыбярэмся!

Так, важна, а потым паразмаўляем пра ўсіх гасцей у нашым доме!

Інтэлектуальныя абмеркаванні важныя для таго, каб я мог арганізаваць сваю працу і распаўсюджаць Добрую вестку.

Гэта ўсё вельмі добра, але я не магу ўсіх іх карміць за тых грошых, якія ты мне даеш!

Гэта сапраўды так важна?

Што ты хочаш, каб я зрабіў?

Табе ня трэба нічога рабіць. Я набуду некалькі курак і гусак і пасаджу гародніну. Тады можаш запрашаць да нас сваіх сяброў.

Я мушу ведаць, колькі мне трэба грошаў на хатнюю гаспадарку.

Стой! Так нельга!

Лютар хоча ўзяць грошых, што адкладзеныя на гаспадарку.

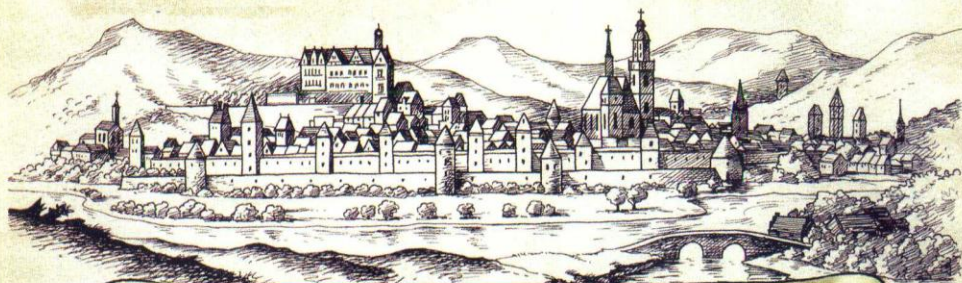

Маеш рацыю, канечне. Я так удзячны, што ты так добра ўсім займаешся.

Лютар і Катарына жылі разам са сваімі шасцю дзецьмі, адным са сваякоў Катарыны і з шасцю дзецьмі сястры Лютара. Часам у іх таксама жылі студэнты Лютара. Дом Лютараў заўсёды быў ажыўленым месцам.

Шмалькальдэн 1531

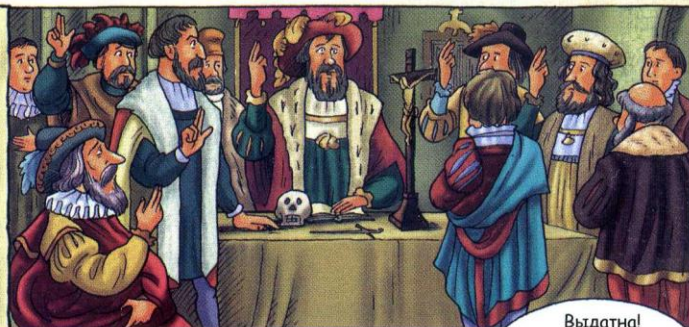
Шмалькальдэнская ліга

У 1530 г., на Аўгсбургскім саборы імператар Карл V адмовіўся прызнаць пратэстанцкае вызнанне веры.

Рымская Царква вырашыла, што хрысціянская вера можа належным чынам практыкавацца толькі паводле рымскага абраду. Пратэстанцкае вызнанне веры не прымаецца. Царква Марціна Лютара і яго творы адгэтуль забароненыя.

Як вынік, лютаранскія князі аб'ядналі свае сілы ў Шмалькальдэнскую лігу. Яны паабяцалі адзін аднаму падтрымку ў выпадку нападу імператара. Тут, у Шмалькальдэне, Лютар упершыню прадстаўляе сваё Вызнанне веры.

Лютар нястомна працуе над рэфармай Царквы.

У гэтай кнізе ты знойдзеш усё неабходнае для практыкі веры. Гэта наш катэхізіс.

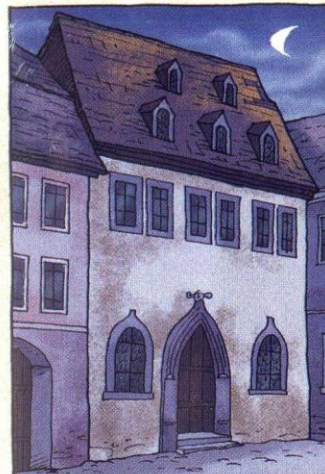

Выдатна! Я паклапачуся, каб яго распаўсюджвалі.

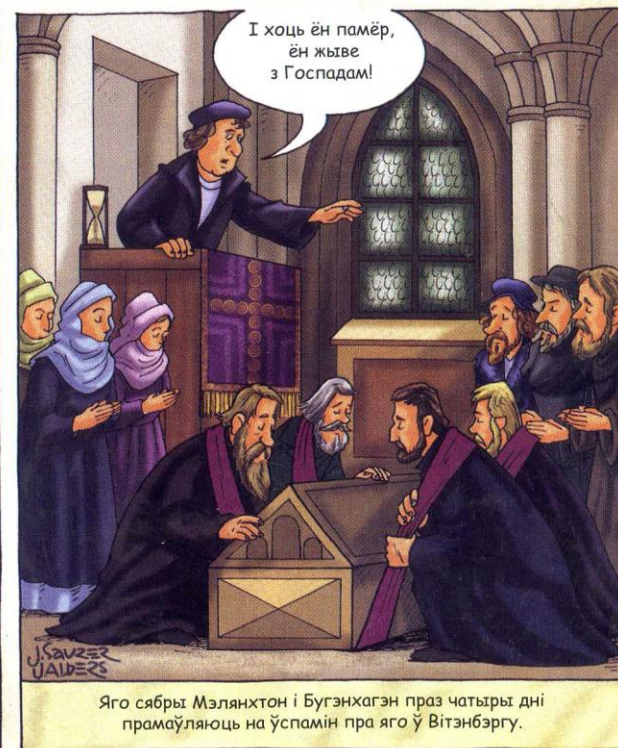
Праца Лютара прыносіць плён. У 1534 г. выдадзеная Біблія на нямецкай мове ў перакладзе Марціна Лютара. Ідэі Рэфармацыі распаўсюджваюцца па ўсёй Еўропе. У 1522 г. пропаведзі паслядоўнікаў Лютара гучаць у Парыжы і ў Вільні. У 1523 г. Прусія становіцца першай лютаранскай краінай. У 1527 г. Швэцыя становіцца лютаранскай. У 1536 г. Данія рэфармуецца пад уплывам Ёганэса Бугэнхагена. Марцін Лютар выслаў Біблію ў сваім перакладзе маладому вялікаму князю літоўскаму Жыгімонта Аўгусту.

Смерць Лютара

Лютар памірае раніцай 18 лютага 1546 г.

Яго пахавальная працэсія рушыць праз Гале ў Вітэнбэрг, дзе ён пахаваны ў замкавай царкве ўсіх Святых.

Яго сябры Мэлянхтон і Бугэнхаген праз чатыры дні прамаўляюць на ўспамін пра яго ў Вітэнбэргу.